

פרפראות

פאר

פרשת ויקרא תשפ"ג

הכתוב תחת

הסרפד יעלה

הדס מכוון אל

עוד ינובון בשיבה

פרפראות פאר

הכתוב תחת הסרפד יעלה הדס מכוון אל עוד ינובון בשיבה אות ב

מפתח ענינים ויקרא תשפ"ג

כג, טעם למה וא"ו דשלום קטועה
כד, ביאור באומנא לביתיה לא קרא ע"ד
ביאור רב האי גאון

א, בברכת האילנות להנות בהם בני אדם יש לכוון לכתוב מאור עינים ישמח לב

איתא בגמרא (ברכות מ"ג ע"ב) מאן דנפיק ביומי
ניסן וחזי אילני דקא מלבלבי, אומר, ברוך שלא
חיסר בעולמו כלום וברא בו בריות טובות
ואילנות טובות להנות בהן בני אדם, (שו"ע אוח
ס"י רכ"ו)

כתיב, (משלי ט"ו ל"ו) "מאור עינים ישמח לב"
כתב רש"י לפי פשוטו כמשמעו, דבר שהוא
תאוה למראות עינים, **משמח** הלב ומצחצח
תוגת הלב כגון **גן ירק** ונהרות המושכים,

מבואר, שאילנות טובות שבגן הירק, מהנים
בני אדם ומשמחים הלב,

ב, הכתוב תחת הסרפד יעלה הדס מכוון אל עוד ינובון בשיבה

כתיב (משלי י"ז ו') "עטרת זקנים בני בנינים
ותפארת בנינים אבותם",

איתא בגמרא (שבת קנ"ב ע"א), כי אתא רב דימי
אמר, **ינקותא** (גיל הנערות) - **כלילא** דוורדא,
עטרה של ורדים הנותנים ריחם **כהדס** הנותן
ריחו,

סבותא (זקנה) - **כלילא** דחילפא, **עטרה** של
סרפדים, (קוצים הנובלים)

א, בברכת האילנות להנות בהם בני אדם
מכוון לכתוב מאור עינים ישמח לב
ב, הכתוב תחת הסרפד יעלה הדס מכוון אל
עוד ינובון בשיבה
ג, תחילת הלימוד לתינוק בויקרא משום אי
זעירא שבו
ד, מנין למד רב יוסף ענותנותו ולאהוב את
הנמיכות
ה, כיצד אמר רב יוסף דברים הנוגדים לענוה
ו, הסבר ממוהר"ר לוי יצחק מברדיצ'וב במה
שאמר כמה יוסף איכא בשוקא
ז, ביאור בדברי רב יוסף במה שאמר לא תיתני
ענוה דאיכא אנא
ח, עוד יש לבאר הענין ע"ד אנא נפשי כתיבת
יהבית
ט, קורבנות העשיר קרבן דלות וקרבן דלי
דלות,
י, קושיית הט"ז לאחד המרבה ואחד הממעט
יא, התחלת התינוק בלימוד התורה הוא
בויקרא
יב, י"ל שהתינוק מתחיל בחומש ויקרא כדי
שיתחיל באות ו' שהוא האמת
יג, למה אות ו' נקרא אות האמת
יד, ביאור המגיד ממזריטש, האות ו' הוא אות
האמת משום שעושה לאחרים
טו, ביאור השפת אמת למה נקרא האות ו'
אות האמת
טז, ארבע התחלות מצינו לתורתנו הקדושה
וביאורם
יז, ביאור בהתחלה שמתחיל תינוק היודע
לדבר תורה צוה וגו'
יח, ביאור מהו תורה הבא בירושה
ותורה שאינה בירושה
יט, למה אמרו חז"ל הטעם מפני שהתורה
אמרה, הרי אין אדם יכול לעמוד בה
כ, טעם להנחת מלח על השולחן
כא, ביאור מהו תורה הבא בירושה ותורה
שאינה בירושה
כב, יש לומר למה נקרא האות ו' אות האמת
ע"ד ותשלך אמת ארצה

פרפראות פאר

יש להבין, הכתוב אומר כי **כתר הזקנים** הם בני בנים, וחז"ל אומרים כי **כתר הזקנה** הם קוצים,

ויקרא תשפ"ג

התורה והיראה, הם הופכים את כתר הזקנה **מקוצים להדסים**,

ג, תחילת הלימוד לתינוק בויקרא משום א' זעירא שבו

איתא במדרש, (ילקוט שמעוני במדבר - פרק כ"ח - המשך רמז תשע"ז), אמר רבי דוסא, מפני מה מתחילין לתינוקות בתורת כהנים יתחילו להם מבראשית, אלא אמר הקב"ה, מה הקרבנות טהורים אף התינוקות טהורים, **יבואו טהורים ויתעסקו בטהורים**.

יש לומר, דלפיכך מתחיל התינוק בויקרא משום שיש בו א' זעירא, ללמדך שיעקר לימוד התורה הוא בעונה, כנתינתה על הר סיני מחמת העונה כדאיתא במגילה כ"ט, וכדלהלן,

ד, מנין למד רב יוסף ענותנותו ולאהוב את הנמיכות

איתא בגמרא (סוטה ה' ע"א) א"ר יוסף, לעולם ילמד אדם מדעת קונו, שהרי הקדוש ברוך הוא הניח כל הרים וגבעות והשרה שכינתו על הר סיני, ע"כ,

כתב רש"י ילמד אדם מדעת קונו - לאהוב את הנמיכות.

איתא בגמרא (מגילה כ"ט ע"א) תניא, רבי אלעזר הקפר אומר, עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל שיקבעו בארץ ישראל, שנאמר (ירמיה מ"ו י"ח) כי כתבור בהרים וככרמל בים יבוא, והלא דברים קל וחומר, ומה תבור וכרמל שלא באו אלא לפי שעה ללמוד תורה, (כלומר, שנעקרו ממקומם) נקבעים בארץ ישראל, בתי כנסיות ובתי מדרשות שקורין ומרביצין בהן תורה, על אחת כמה וכמה,

דרש בר קפרא, מאי דכתיב (תהלים ס"ח י"ז) למה תרצדון הרים גבננים, יצתה בת קול ואמרה להם, למה תרצו דין עם סיני, כולכם בעלי מומים אתם אצל סיני. כתיב הכא גבנונים וכתוב התם או גבן או דק, אמר רב

יש לבאר, ע"ד הכתובים, (ישעיהו נה יג) "תחת הסרפד יעלה הדס", **והכתוב**, (תהלים פרק צב פסוק יג - טו) "צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה, שתולים בבית יקוק בחצרות אלקינו יפריחו, עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו"

ופירושו בו, (מצודת דוד) כתמר יפרח - יעשה פרי בבנים ובבנות כתמר הזה הפורח להוציא פירות, ישגה - יתגדל ויעלה מעלה מעלה כקומת הארז אשר בלבנון, שתולים - יהיו נטועים וקבועים בבית ה' לומדי התורה והחכמה, עוד ינובון - בימי זקנותם ירבו עוד תנובה והצמחה ויהיו דשנים ורטובים:

איתא בגמרא (ברכות דף מג עמוד ב) אמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב, **עתידיים בחורי ישראל שלא טעמו טעם חטא שיתנו ריח טוב ללבנון**, שנאמר, (הושע י"ד ז') "ילכו יונקותיו ויהי כזית הודו וריח לו ללבנון".

פירש הרד"ק, ויהי כזית הודו - שיהא כח לחותו קיים כמו הזית שעליו לחים כל השנה כלומר שלא יפסק טובו כל הימים, וריח לו ללבנון - כמו כריח השדה אשר ברכו ה' כי **הלבנון יש בו מינים רבים מעצים ומעשבים ויש בהם נותני ריח טוב רוצה לומר שילך שמם הטוב למרחוק**, ע"כ,

במצודת דוד פירש, ענפיו יתפשטו למרחוק והוד יפיו יהיה כאילן זית שעליו לחים כל השנה וריחו יהיה נודף כריח לבנון המריח ביותר לפי מרבית העשבים והאילנות הגדילים שמה ר"ל יהיו משופעים בהרבה מיני טובות:

לבנון, בו נרמזו ארזי הלבנון אדירי התורה בעלי תריסין במשנה וגמרא,

לפי"ז מבואר הכתוב, תחת הסרפד, כלומר במקום העטרה של סרפדים בזקנה, יהיו הבני בנים העטרה של הזקנים,

וזהו, עוד ינובון בשיבה, שהעטרה מקוצים הנובלים, תהפוך לדשנים ורעננים, ובכך **מבואר הכתוב**, שכאשר בני בנים הולכים בדרך

פרפראות פאר

אשי: שמע מינה האי מאן דיהיר - בעל מום הוא. ע"כ,

ויקרא תשפ"ג

איתא בגמרא (סוטה מ"ט ע"ב) משמת רבי, בטלה ענוה, אמר ליה רב יוסף לתנא, לא תיתני ענוה דאיכא אנא.

איתא במדרש במדבר רבה (פרשת נשא פרשה ג) כתיב (משלי פרק כ"ט כג) "גאות אדם תשפילנו ושפל רוח יתמך כבוד", גאות אדם תשפילנו זה תבור וכרמל שבאו מסוף העולם מתגאים לומר שאנו גבוהים ועלינו הקדוש ברוך הוא נותן את התורה, ושפל רוח יתמך כבוד זה סיני שהשפיל את עצמו לומר שאני נמוך, ועל ידי כך תמך הקדוש ברוך הוא כבודו עליו ונתנה עליו התורה וזכה לכל הכבוד הזה כמה דתימא (שמות י"ט) וירד ה' על הר סיני,

והקשו בו, לכאורה אינו מובן, דבודאי מדת רב יוסף היה שלא להתפאר עצמו, ואיך אמר כמה יוסף איכא בשוקא, ואמר דאיכא אנא, , דנראין היפוך ענוה,

עשרות תירוצים הובאו בזה, הלא המה כתובים על ספר ילקוט ישעיהו, מובא בש"ס מתיבתא ילקוט ביאורים, וש"ס שוטנשטיין,

ה, כיצד אמר רב יוסף דברים הנוגדים לענוה

איתא בגמרא (ברכות ס"ד ע"א, הוריות י"ד ע"א) פליגו בה רבן שמעון בן גמליאל ורבנן, חד אמר, סיני עדיף, וחד אמר, עוקר הרים עדיף, רב יוסף סיני, רבה עוקר הרים, שלחו לתמן, איזה מהם קודם, שלחו להו, סיני עדיף, וכל שני דמלך רבה, רב יוסף אפילו אומנא לביתיה לא חליף. אומנא לביתיה לא קרא (בברכות ס"ד).

כתב רש"י (הוריות י"ד ע"א) סיני עדיף - מי ששנה משנה וברייתא סדורין לו כנתינתן מהר סיני, רב יוסף קרו ליה סיני, לפי שהיו משניות וברייתות סדורות לו כנתינתן מהר סיני, הכל צריכין למרי חטיא - כלומר רב יוסף הוא מרי חטיא שמשנה וברייתא סדורין לו מפי השמועה כנתינתן מהר סיני דמשנה וברייתא אבוהון דהלכתא.

אומנא לביתיה לא קרא שלא רצה לנהוג שררה בעצמו כל אותן השנים שמלך רבה אפילו בהאי שררותא שלא רצה להביא שום אומן בתוך ביתו, אלא כשהוא רוצה להקזיז דם היה האומן על לביתיה דרבה ושם היה מקיז, עכ"ל רש"י,

הקושיות שהיקשו בדברי רב יוסף שמצינו בהם דברים המנוגדים לענוה

איתא בגמרא (פסחים ס"ח ע"ב) רב יוסף ביומא דעצרתא אמר, עבדי לי עגלא תלתא אמר, אי לא האי יומא דקא גרים, כמה יוסף איכא בשוקא,

ו, במה שאמר כמה יוסף איכא בשוקא הסבר ממוהר"ר לוי יצחק מברדיצ'וב

בענף יוסף על עין יעקב (פסחים דף סח עמוד ב ד"ה אמר אי לאו האי יומא) כתב, ולכאורה אינו מובן, דבודאי מדת רב יוסף היה שלא להתפאר עצמו,

אך יבואר דמצינו באברהם אבינו ע"ה שהשיג כל המצות מפאת שכלו כמו שאחז"ל קיים א"א כל התורה עד שלא נתנה, והיה זה מחמת שהיה מתחזק ומתגבר א"ע נגד היצה"ר והיה מזדכך החומר שלו עד שבא להתפשטות הגשמיות והיה דבוק בהשי"ת דביקות עצמית עד שהשיג כל המצות,

וכן פירשו המפרשים בהגדה, אלו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דינו, שמבואר בזוהר הקדוש, ובמדרש, שבעת עמדם לפני הר סיני היו כל כך בהזדככות החומר כמו אדה"ר קודם החטא וכמלאכי השרת, ואם היו נשאים במדריגה זו היו יכולים לדבק בבורא יתברך שמו בכל עת ובכל רגע אף בלא נתינת התורה כי היו משיגים בשכלם הזך כל המצות כמו אברהם אבינו ע"ה,

אך לפי שראה הקב"ה שלא יעמדו במדרגה זו וגם לאו כל מוחא סביל דא שיוכל לבא למדריגה זו, לזה נתן לנו תורה הקדושה כדי שידע כל אדם את הדרך אשר ילך בה ואת המעשה אשר יעשה האדם וחי בהם,

וזהו שאמר רב יוסף דרך ענוה בשלמא אי הייתי במדריגה זו להשיג התורה מפאת שכלי ע"י התפשטות הגשמיות ולא הייתי צריך לזה

ח, עוד יש לבאר הענין ע"ד אנא נפשי כתיבת יהבית

היום שנתנה בו תורה, לא הייתי צריך לשמוח כ"כ הרבה בזה היום נתינת התורה,

בדרך זה אפשר לבאר הא דאיתא בגמרא (סוטה מ"ט ע"ב) משמת רבי, בטלה ענוה, אמר ליה רב יוסף לתנא, לא תיתני ענוה דאיכא "אנא", והקשו, איך היה מתפאר בענוה שבו,

איתא בגמרא (שבת ק"ה ע"א) מנין ללשון נוטריקון מן התורה רבי יוחנן אמר, אנכ"י נוטריקון, א'נא נ'פשי כ'תיבת י'הבית, ע"כ,

עפ"י ביאורו הנפלא של הבארדיצ'בער, שענותנותו של רב יוסף היתה במה שהיה צריך לקבל את התורה, יש לפרש דברי רב יוסף שאמר, לא תיתני ענוה דאיכא "אנא" כונתו דאיכא, א'נא נ'פשי כ'תיבת י'הבית, שהוא קבלת התורה.

עוד יש לבאר שרב יוסף קרא אנפשיה

רב תבואת בכח שור לומר שאין זה משלי

איתא בגמרא (סנהדרין מ"ב ע"א), **כתיב** (משלי כ"ד ו'), "כי בתחבולות תעשה לך מלחמה", אמר רבי אחא בר חנינא אמר רבי אסי אמר רבי יוחנן, במי אתה מוצא מלחמתה של תורה במי שיש בידו חבילות של משנה, קרי רב יוסף אנפשיה, "ורב תבואות בכח שור", ע"כ,

כתבו התוספות (סנהדרין מ"ב ע"א בד"ה ורב תבואות), משום דיוסף איקרי בכור שור, כדכתיב (דברים ל"ג) בכור שורו הדר לו,

ובעל שמועות הוא בעל חטין כדאמר (הוריות י"ד), הכל צריכין למרי חיטיא ואמרינן בשילהי הוריות (שם י"ד), **דרב יוסף סיני, ע"כ לשון התוספות,**

רמזים בכתובים לרב יוסף שבכוחו של

יוסף הצדיק היה מרבה תורה

רמז לחבילות של משנה

ביוסף הצדיק כתיב (בראשית מ"א מ"ג) "וירכב אותו במרכבת המשנה אשר לו", **רמז** לחבילות של משנה, (סנהדרין מ"ב ע"א)

רמז לקשרם על אצבעותיך

כתיב (בראשית מ"א מ"ב), "ויסר פרעה את טבעתו מעל ידו ויתן אותה על יד יוסף", **רמז**

אבל האמת היא אי לאו האי יומא דקא גרים, כמה יוסף איכא בשוקא, פ"י דמשום שקבלתי התורה שנתנה ביום זה, משום הכי ליכא כוונתי בשוקא, אבל בלא נתינת התורה אז הייתי גם כן כמו כמה יוסף דאיכא בשוקא, שלא הייתי משיג התורה מעצמי ומדעתי, וא"כ כיון דזה היום עשה ה' לי שאוכל לבוא למדריגה זו ע"כ נגילה ונשמחה בו וזהו שאמר חדאי נפשי והגם לגודל מעלת תהלת צדקת רב יוסף בודאי היה תמיד בהתפשטות הגשמיות להשיג התורה, אפס לגודל ענוותנותו השפיל עצמו, עכ"ל בענף יוסף, (מהגאון וחסיד מוהר"ר לוי יצחק מברדיצ'וב),

מבואר, כי גם שאמר רב יוסף אי לאו האי יומא כמה יוסף איכא בשוקא, הרי זה בדרך ענוה, שאמר, אילו זכיתי למדריגה כאברהם אבינו לדעת התורה מבלי שנתנה הקב"ה היה זה משלי, אך כיון שאין בי דרגה זו, הרי אין זה משלי,

ז, ביאור בדברי רב יוסף במה שאמר לא תיתני ענוה דאיכא אנא

יש לבאר ע"ד סיני ועוקר הרים, סיני עדיף,

יש לומר, כי רב יוסף איקרי סיני ע"ש ענותנותו, וסיני ועוקר הרים הם הר סיני וההרים שנעקרו ובאו, ורצו שעליהם תינתן התורה, וע"ז אמרו סיני עדיף,

ובכך יש לפרש, מה שנאמר בסוטה מ"ט ע"ב, משמת רבי, בטלה ענוה, אמר ליה רב יוסף לתנא, לא תיתני ענוה דאיכא אנא. והכי פירושו, כשמת רבי דאגו שאין יותר ממי ללמוד ענוה, אמר רב יוסף, לא תיתני ענוה, כלומר, אל תאמר שאין ממי ללמוד ענוה, דאיכא אנא, כלומר, שיש ללמוד מסיני, ורב יוסף איקרי סיני, והוא הוא שאמר רב יוסף סוטה ה' ע"א, א"ר יוסף, לעולם ילמד אדם מדעת קונו, שהרי הקדוש ברוך הוא הניח כל הרים וגבעות והשרה שכינתו על הר סיני, פירוש לעולם, שגם אחר שמת רבי, יש ללמוד מסיני, לאהוב את הנמיכות ולא להתגאות. ולא היתה כוונתו באומרו דאיכא אנא, על עצמו, אלא על התואר סיני, שמסיני יש ללמוד ענוה.

להא **דאיתא בגמרא** (קידושין דף ל עמוד א), תנו רבנן, ושננתם שיהו דברי תורה מחודדים בפיך, שאם ישאל לך אדם דבר אל תגמגם ותאמר לו, אלא אמור לו מיד, שנאמר (משלי ז' ג') **"קשרם על אצבעותיך"**, וזהו, **טבעתו** ויתן על יד יוסף

רמז לקובץ על יד ירבה

כתיב (בראשית מ"א מ"ז), "ותעש הארץ בשבע שני השבע **לקמצים" פירש רש"י** לקמצים, קומץ על קומץ, **יד על יד** היו אוצרים, **רמז להא דאיתא** (עבודה זרה י"ט ע"א), אמר רב הונא, מאי דכתיב (משלי י"ג י"א) "הון מהבל ימעט וקובץ על יד ירבה" אם עושה אדם תורתו **חבילות חבילות** מתמעט, ואם קובץ על יד ירבה. פירש"י (עבודה זרה י"ט ע"א), **חבילות** דגריס הרבה יחד אינו יכול לחזור עליו פעמים רבות ומשכח. **על יד מעט**,

רמז להכל צריכין למרי חיטיא

כתיב (בראשית מ"א מ"ט), ויצבר יוסף בר כחול הים הרבה מאד", **רמז** להא **דאיתא בגמרא** (הוריות י"ד), אמר רבי יוחנן פליגו בה רבן שמעון בן גמליאל ורבנן, חד אמר סיני עדיף, וחד אמר, עוקר הרים עדיף. **רב יוסף סיני**, רבה עוקר הרים, שלחו לתמן, איזה מהם קודם, שלחו להו, סיני עדיף, דאמר מר, הכל צריכין למרי **חיטיא**,

רמז ללא רעב ללחם וגו'

כתיב (בראשית מ"א נ"ז), **"וכל הארץ באו מצרימה לשבר אל יוסף כי חזק הרעב בכל הארץ, רמז** להא דכתיב (עמוס פרק ח' י"א) "הנה ימים באים נאם ה' אלוקים והשלחתי **רעב בארץ לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמע את דברי ה'**,

רמז למשביר לכל עם הארץ

כתיב (בראשית מ"ב ו'), "ויוסף הוא המשביר לכל עם הארץ", **רמז**, שע"י רב תבואות

שהרבה רב יוסף נתבטלו עמי הארצות, וזהו **משביר לכל עם הארץ**,

ט, קורבנות עשיר קרבן דלות וקרבן דלי דלות

קרבנות עשיר מן הבקר או מן הצאן

כתיב (ויקרא א' ג'), "אם עלה קרבנו מן הבקר" (א' ט') והקטיר הכהן את הכל המזבחה עלה אשה ריח ניחוח לה',

כתיב (ויקרא א' י'), "ואם מן הצאן קרבנו" (א' י"ג) והקריב הכהן את הכל והקטיר המזבחה עלה הוא אשה ריח ניחוח לה',

קרבן דלות עולת העוף

כתיב (ויקרא א' י"ד), "ואם מן העוף עלה קרבנו" (א' י"ז) והקטיר אתו הכהן המזבחה על העצים אשר על האש עלה הוא אשה ריח ניחוח לה',

קרבן דלי דלות מנחה

כתיב (ויקרא ב' א'), "ונפש כי תקריב קרבן מנחה לה' (ב' ב') והקטיר הכהן את אזכרתה המזבחה אשה ריח ניחוח לה',

כתב רש"י (ויקרא ב' א'), **ונפש כי תקריב** - לא נאמר **נפש** בכל קרבנות נדבה, אלא במנחה, מי דרכו להתנדב מנחה, עני, אמר הקדוש ברוך הוא **מעלה אני עליו כאלו הקריב נפשו**,

מבואר, כי המשובח שבקורבנות הוא הקרבת הנפש,

איתא במשנה (מנחות ק"י ע"א), נאמר בעולת בהמה אשה ריח ניחוח, ובעולת עוף אשה ריח ניחוח, ובמנחה אשה ריח ניחוח, לומר לך, אחד המרבה ואחד הממעט ובלבד שיכוין לבו לשמים, ע"כ, (מובא ברש"י ויקרא א' י"ז)

כתב המהרש"א (מנחות ק"י ע"א ד"ה נאמר בעולת בהמה), ר"ל בין בקרבן עשיר שהיא עולת בהמה ובין בעולת העוף שהוא קרבן דלות ובין במנחה שהיא קרבן דלי דלות היינו א' המרבה ואחד הממעט וכו',

י, קושיית הט"ז לאחד המרבה ואחד הממעט

כתב הט"ז (שולחן ערוך או"ח סימן א' ס"ק ג'), **איתא**, (מנחות ק"י ע"א), **אחד המרבה ואחד הממעט ובלבד שיכוין לבו לשמים, וקשה**,

פרפראות פאר

ממ"נ אם זה מרבה וזה ממעיט, למה יהיו שווין כאחד, המרבה והממעט,

הרי גם שניהם היו מכוונים לש"ש, ובכל זאת אחד מרבה ואחד ממעיט, אי"כ למה יושוו שניהם כאחד, ע"כ, עיי"ש במה שתירץ,

יש לתרץ עפ"י השינוי בלשון הכתובים

בקרוב עשיר כתיב, "והקטיר הכהן את הכל המזבחה עלה אשה ריח ניחוח לידוד",

בקרוב דלות כתיב, "והקטיר אותו הכהן המזבחה עלה הוא אשה ריח ניחוח לידוד",

בקרוב דלי דלות כתיב "ונפש כי תקריב קרבן מנחה לה"

וכך יש לבאר את הבדל הלשון

יש לומר, כי הכתוב בא לומר, בקרבן דלי דלות המביא רק מנחה, מעלה אני עליו כאלו הקריב נפשו,

מכיון שחושב בנפשו שלא יצא ידי חובה ע"י הביאו לקרבן רק מנחה, משא"כ העשיר

המרבה הוא מרגיש את עצמו, בכך שהביא בהמה לשמים,

בעולת העוף כתיב והקטיר אותו כלומר את המקריב

כך יש לומר אצל עולת העוף שנאמר והקטיר "אותו", לרמז על המקריב, שמקריב "אותו" כלומר, את רצונו ונפשו לפני ה',

רק בקרבן עשיר לא נאמר והקטיר אותו ולא נאמר ונפש כי תקריב, משום שהעשיר די לו במה שהביא בקר או צאן, ואינו צריך יותר להקריב נפשו,

ולפיכך, אחד המרבה בקרבן, ואחד הממעט בקרבן, אך הקריב את נפשו לשמים, אחד הם המרבה והממעט, כמרומו מאוד בשינוי בכתובים.

ביאור נוסף בקושיית הט"ז

יש לבאר בקושיית הט"ז, דגם אם בעשיית ובקיום המצווה יש אחד מרבה ואחד ממעיט,

ויקרא תשפ"ג

אבל בהכנה למצווה ובכוונת הענין אפשר שיהיו זה וזה שווין,

ביאורו ע"ד שאמרו בכוונת הנשיאים

איתא במדרש (במדבר רבה פרשת נשא פרשה יג סימן יד), מה ראו הנשיאים להקריב קרבנות בענין הזה, רבנן אמרין אף על פי שקרבן שוה הקריבו כולם, על דברים גדולים הקריבו וכל אחד ואחד הקריבו לפי דעתו וכונתו,

ופירשו, כי הכתוב חזר לכתוב בכל נשיא ונשיא את קורבנו אע"פ שכולם הקריבו באותם הכלים ואותו הקרבן, רק משום שכל נשיא ונשיא כיוון בדעתו כונה אחרת, לפיכך חזרה התורה בכל נשיא ונשיא ואמרה את קרבנו,

על זה הדרך יש לפרש ולומר בהיפוך, שאע"פ שאחד מרבה ואחד ממעיט, ואין קרבנם שוה אבל בכוונתם יכולים הם להיות שווים, וזה הפירוש, אחד המרבה ואחד הממעט, בעשיית הקורבן, ובלבד, כלומר, שבשעה שיכווין יהיה הכוונה לשמים, ואז קרבנותיהם שווים בכוונתם,

יא, התחלת התינוק בלימוד התורה הוא בויקרא

איתא במדרש, (תנחומא צו פרק י"ד), אמר רבי אסיא, למה הם מתחילים התינוקות של בית רבן ללמוד בספר ויקרא, אלא, מפני שכל הקרבנות כתובים בו, ומפני שהם טהורים עד עכשיו, ואינם יודעים מהו טעם חטא ועון, לפיכך אמר הקדוש ברוך הוא, שיהו מתחילין תחלה בסדר הקרבנות, יבואו טהורים ויתעסקו במעשה טהורים,

לפיכך אני מעלה עליהם כאלו הם עומדים ומקריבים לפני הקרבנות, והודיעך, שאף על פי שחרב בית המקדש, ואין קרבן נוהג, אילולי התנוקות שקורין בסדר הקרבנות לא היה העולם עומד. ע"כ,

ואיתא במדרש, (ילקוט שמעוני במדבר פרק כ"ח המשך רמז תשע"ו), כתיב (במדבר כ"ח ג'), ואמרת להם זה האשה אשר תקריבו לידוד כבשים בני שנה תמימים, שנים ליום עלה תמיד,

פרפראות פאר

אמר רבי דוסא, מפני מה מתחילין לתינוקות בתורת כהנים יתחילו להם מבראשית, אלא אמר הקב"ה, מה הקרבנות טהורים אף התינוקות טהורים, יבואו טהורים ויתעסקו בטהורים.

בן עזאי אומר, כבשים, (מלשון כיבוס) בני שנה, שמכבסין עונותיהן של ישראל, ועושין אותן כתינוק בן יומו. ע"כ,

א' דויקרא זעירא רמז לתינוק בן שנה כלי יקר

כתב **הכלי יקר** (ויקרא פרק א' פסוק א'), ובילקוט מסיק, למה מתחילין התינוקות ללמוד מן פרי קרבנות, מה הקרבנות טהורים אף התינוקות כן,

וזה מבואר על דרך שמסיק בילקוט (במדבר - פרק כ"ח - המשך רמז תשע"ו), כבשים, בני שנה, שמכבסים עונות האדם ועושין אותו כתינוק בן שנה, בעבור זה האל"ף קטנה, רמז שהקטנים יתחילו כאן, ולימוד זה הוא בראש, כאל"ף ראש לאותיות. עכ"ל הכלי יקר.

יב, י"ל שהתינוק מתחיל בחומש ויקרא כדי שיתחיל באות ו' שהוא האמת

נראה לי לומר, דבתחילה כשבאים אל התינוק ללמדו ספר, ולהגות באמרי שפר, בראש הדברים יש להשריש בו וללמדו את מדת האמת, ע"כ,

זוהר הק' פרשת ויקרא

איתא בזוהר הקדוש (ויקרא דף ב' ע"א) אות ו' היא אות האמת, (ראה להלן הסברים למה אות ו' היא אות האמת), ע"כ,

כתיב, (תהילים קי"ט ק"ס) "ראש דברך אמת, ולעולם כל משפט צדקך", לפיכך ראוי ללמד את התינוק, בראש ובראשונה, את האות ו', שהיא האמת הראשונה בחומש ויקרא, והיא אות האמת, ושאותה ילמד ראשונה בתורתנו הקדושה,

ראיה לדבר במה שאמר קהלת יעקבויקרא תשפ"ג

ועוד יש להביא ראיה, מהא דאיתא בגמרא, (סוכה מ"ב ע"א) קטן היודע לדבר אביו לומדו תורה, תורה מאי היא, אמר רב המנונא, תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב,

יש לומר, דאמר קהלת יעקב דייקא, ע"ד הכתוב (מיכה ז' כ') תתן אמת ליעקב, דיעקב הוא מדת האמת, וכתוב ביעקב (עמוס ז' ב'), יעקב, כי קטן הוא,

מבואר, דמדת האמת שהיא מדת יעקב, יש ללמדו לקטן המכונה בשם יעקב, כדכתיב יעקב כי קטן הוא, ויש ללמדו זאת בעצם ובראשונה, כדאיתא, קטן היודע לדבר, אביו לומדו תורה, תורה מאי היא, אמר רב המנונא, תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב, ולכן יש עליך, בראש דברך ללמדו תחילה, את האות ו' שהיא אות האמת כדאיתא בזוה"ק,

יג, למה אות ו' נקרא אות האמת

איתא בזוהר, (ויקרא חלק ג' דף ב' ע"א), בפתח דברי הזוהר לחומש ויקרא, (ויקרא א' א') ויקרא אל משה, כתב הזוהר,

כתיב, (ישעיה ז' י"א) שאל לך אות, אות ממש, דכלהו הוו נטלין ברזא דאתוון, (שכולם היו מתנהגים בסוד צירופי האותיות), וכן ברחב מה כתיב (יהושע ב' י"ב) ונתתם לי אות אמת, דא אות ו', דדא אקרי אות אמת, ואי תימא שאר אתוון לאו אינון אמת, אין, אלא אות דא אות אמת אקרי, ע"כ,

מבואר, דאות וא"ו, היא הנקראת אות האמת.

יד, ביאור המגיד ממזריטש, האות ו' הוא אות האמת משום שעושה לאחרים

כתב בספר תורת המגיד מרבינו המגיד ממזריטש זי"ע, (פרשת תרומה), איתא בזוה"ק, (ויקרא דף ב' ע"א), על הפסוק (ביהושע ב' י"ב) ונתתם לי אות אמת, ועל הפסוק (ישעיה ז' י"א), שאל לך אות מעם ידוד אלהיך, זה הוא האות וא"ו,

ויהיה. ולכן כשיתקיימו ההבטחות, אז יתברר למפרע כי הכל הי' לטובה.

ולכן נקרא הקב"ה בעל הנחמות, כי הנחמות של בני אדם איי לתקן כל הצער העבר. אבל הנחמה שיהי מהקב"ה יהי מהופך כל הצער לטובה.

והגם כי אין אנו מבינים, איך יהי מתהפך מה שעבר, לפי שאנחנו בתוך הטבע והזמן. אבל לעתיד, נראה ונבין זה ההיפוך לטובה. ולכן אמר יעקב אע"ה "והיה (לשון עבר) ה' לי לאלקים" פרש"י שיחול שמו עלי מתחלה ועד סוף. כי זה הי' בחי יעקב אמת. והאמין כי יחול אלקותו עליו, ויהי למפרע הכל מתוקן,

וזה מפתח של גאולה, מה שזוכין לעורר הארה מעין עוה"ב, כי מאחר שכל ההנהגה יתברר אח"כ. ממילא יכולין למצוא בחי אמת בכל מקום ובכל זמן. עכ"ל השפת אמת,

ביאור הכתוב נחמו נחמו עמי ע"ד השפת אמת

אפשר לומר דלפיכך אמר הכתוב, "נחמו נחמו עמי" שתי פעמים, האחד לנחמת בני אדם, שבנחמה זו אינו יכול לתקן כל הצער העבר, והנחמה השנית היא לנחמת בעל הנחמות, שאז יתהפך עלינו לטובה גם מה שעבר, הגם שאין אנו מבינים. וזהו נחמו נחמו עמי.

טז, ארבע התחלות מצינו לתורתנו

הקדושה וביאורם

התחלה א' בראשית ברא

תחילת התורה (בראשית פרק א פסוק א) "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ"

התחלה ראשונה, מתחיל בבראשית, **כדאיתא במדרש** (תנחומא בראשית אות י"א) מה טעם

פתח בבראשית משום (תהלים קי"א) **כח מעשיו הגיד לעמו,**

התחלה ב' התחלת מצוות התורה

ושאלו לו להמגיד, למה אות וא"ו הוא אות אמת, והשיב, לפי שאות ו' בראש התיבה, הוא אות המשמש כהוספה לאחרים, ולא לעצמו, וכל מה שעושים לאחרים ולא לעצמו, זהו האמת,

ושאלו לו הכתיב (שמות כ"ו ל"א), וויהם זהב, ואין ו' דווייהם מוסיף לאחרים, והשיב הרב המגיד זי"ע, דרש"י פירש ואונקלוס קבועין בהם עקומין למעלה להושיב עליהן כלונס, שהרי כמין וויס הם עשויים, היינו שווין הם ג"כ לא בשביל עצמן, אך לשמש לאחרים.

יש ללמד לתינוק שעיקר הלימוד ללמד לאחרים

גם יש לומר, ע"ד ביאורו של המגיד כי האות ו' מלמד שיש לעשות לאחרים, א"כ יש ללמד התינוק שלימוד התורה הוא בעיקר ללמד לאחרים כדאיתא בגמרא, (סנהדרין צ"ט ע"א) היה רבי מאיר אומר, הלומד תורה ואינו מלמדה - זה הוא דבר ה' בזה.

כתב מהרש"א (סנהדרין צ"ט ע"א), "כי דבר ה' בזה" זה הלומד כו'. דלומד אפשר בשמיעה. אבל מלמדה לאחרים א"א אלא בדבור דבר ה', וזה שאינה מלמדה הי"ז מבזה דבר ה' וק"ל:

טו, ביאור השפת אמת למה נקרא

האות ו' אות האמת

כתב השפת אמת (בראשית - פרשת ויצא - שנת תרנ"ח א') כתיב (מיכה ז' כ') "ותן אמת ליעקב",

א'מ'ת, כולל מראשית עד אחרית אותיות א"מ"ת. (א' אות ראשונה, מ' אות אמצעית, ת' אות אחרונה)

ואיתא, כי אות ו' נקרא אות אמת, והוא מדת יעקב, בריח התיכון, והקב"ה איחד האמת, שבחר באבות ובנ"י, כל המתנות שנתן להם אינו במקרה רק הם מתחלת העולם ועד סופו.

ואות ו' מהפך התיבה מעתיד לעבר ומעבר לעתיד, "יהי" לשון עתיד, "ויהי" לשון עבר. "היה" לשון עבר, "והיה" לשון עתיד. **לרמוז** כי אות ו' שהיא כח התורה, מחבר היה הוה

ומבואר שם במפרשים, דהא דאמר אל תהי קורא **מורשה** אלא **מאורסה**, הוא ע"ד שאמרו במשנה (אבות פרק ב' משנה י"ב) התקן עצמך ללמוד תורה, **שאינה ירושה לך**, ולפיכך אל תהי קורא **מורשה**,

איך מלמדים התינוק שהתורה ירושה ואינה ירושה

יש להקשות, כיון שנתבאר, דאין התורה נקנית בירושה, ואדרבה, אם ידעו **ירושה היא להם** - לא ילמדו תורה מאחר שהם סומכים **שירושה היא להם**, כמבואר לעיל, אי"כ למה מלמדים התינוק שרק מתחיל לדבר, את היפך המטרה,

ועוד קשה, לפי מה שדרשו חז"ל (ברכות נ"ז ע"א), בהא דכתיב **תורה צוה לנו משה מורשה**, דאל תהי קורא **מורשה** אלא **מאורסה**, משום דהתורה **אינה ירושה לך**, אי"כ למה היה צריך גם **לכתיב מורשה**, וגם **לקרי מאורסה**, היל"ל **תורה צוה לנו משה מאורסה**,

יח, ביאור מהו תורה הבא בירושה ותורה שאינה בירושה

כתב הבעל הטורים (דברים פרק לג פסוק ד'), משום דכתיב ביעקב (בראשית כה כז) יעקב איש תם **יושב אהלים**. מה טובו אהליך יעקב (במדבר כד ה). אימתי התורה מתקיימת כשמתאספין קהלת יעקב (קה"ר יב יא):

מבואר הדבר, שאין התורה מתקיימת ע"י ירושה אלא ע"י העסק בתורה, אי"כ איך אומרים לתינוק שהיא ירושה ואינו כך, ולמה צריך קרי מאורסה **וכתיב מורשה**,

ביאור הדבר די ש חלק בתורה שאינו בא בירושה

יש לבאר, דלימוד ועסק התורה וידיעת התורה **אין הדבר בא בירושה**, ומבלי לעמול ולהתייגע בתורה לא ניתן להגיע לתורה,

ויש חלק בתורה שבא רק בירושה

אך הרצון והחשק ללימוד התורה דבר זה צריך האב ללמד לבנו **ולבקש עליו** מהבורא ית' וזה החלק בתורה שבא רק בירושה,

כדאיתא במדרש (תנחומא בראשית אות י"א) (מובא ברש"י בראשית פרק א' פסוק א') אמר רבי יצחק, לא היה צריך **להתחיל** את התורה, אלא **מהחודש הזה לכם** שהיא **מצוה ראשונה** שנצטוו בה ישראל,

התחלה ג', תינוק היודע לדבר

איתא בגמרא (סוכה מ"ב ע"א) תנו רבנן, **קטן היודע לדבר** אביו **לומדו תורה** וקריאת שמע, **תורה מאי היא**, אמר רב המנונא (דברים ל"ג ד') **תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב**,

התחלה ד', מתחילין לתינוקות בויקרא

איתא במדרש, (רבה ויקרא פרשה ז' פסקה ג'), אמר רבי אסי, **מפני מה מתחילין לתינוקות בת"כ**, ואין מתחילין בבראשית, אלא, שהתינוקות טהורין, והקרבת טהורין, **יבואו טהורין ויתעסקו בטהורים**,

יז, ביאור בהתחלה שמתחיל תינוק היודע לדבר תורה צוה וגו'

איתא בגמרא (סוכה מ"ב ע"א) קטן היודע לדבר אביו לומדו תורה, **תורה מאי היא**, אמר רב המנונא (דברים ל"ג ד') **תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב**,

איתא בגמרא (ברכות נ"ז ע"א), **כתיב**, (דברים ל"ג ד') "תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב", אל תקרי **מורשה**, אלא **מאורסה**, (פסחים מ"ט ע"ב) אלא **מאורסה**, ע"כ,

איתא בגמרא (נדרים פ"א ע"א), מפני מה אין מצויין ת"ח לצאת ת"ח מבניהן, אמר רב יוסף שלא יאמרו, **תורה ירושה היא להם**,

עיי"ש בפירושי התוס' הר"ן הראש ובפירוש הנקרא רש"י, שכאשר יאמרו כי ירושה היא, בני ת"ח לא ילמדו שיסמכו שיבוא להם בירושה, או אחרים שאינם בני ת"ח יתיאשו מללמוד מכיוון ורק בירושה הוא בא,

איתא במדרש (רבה שמות פרשה ל"ג פסקה ז') אל תהי קורא **מורשה** אלא **מאורסה** מלמד שהתורה **ארוסה** לישראל שנאמר (הושע ב') **וארשתיך לי לעולם**, ע"כ,

(יא) וְקַנְמוֹן תִּשְׁעָה. בּוֹרִית כְּרִשְׁיָה תִּשְׁעָה קִבִּין. יֵין קִפְרִיסִין סְאִין תִּלְתָּא וְקִבִּין תִּלְתָּא. וְאִם לֹא מִצָּא יֵין קִפְרִיסִין מְבִיא חֲמַר חוֹרְזִין עִתִּיק. מֶלַח סְדוּמִית רוּבַע מְעָלָה עֶשֶׂן כָּל שָׁהוּא. רַבִּי נָתָן הַבְּבֵלִי אוֹמֵר אֶף כֶּפֶת הַיֶּרְדֵּן כָּל שָׁהוּא וְאִם נָתָן בָּהּ דְּבַשׁ פְּסָלָה. וְאִם חֲסַר אַחַת מִכָּל סְמָנֶיהָ חֵיב מִיָּתָה:

וְעוֹד תִּנְיֵי בַר קִפְרָא אֵלוּ הָיָה נוֹתֵן בָּהּ קוֹרְטוּב שֶׁל דְּבַשׁ אֵין אָדָם יָכוֹל לְעַמֵּד מִפְּנֵי רִיחָה. וְלָמָּה אֵין מְעַרְבִין בָּהּ דְּבַשׁ. מִפְּנֵי שֶׁהַתּוֹרָה אָמְרָה כִּי כָּל שָׂאָר וְכָל דְּבַשׁ לֹא תִקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אִשָּׁה לִיהֲנָה:

איתא בגמרא (ירושלמי יומא כ"ג ע"א) תניא בר קפרא אומר, אחת לששים או לשבעים שנה היתה באה של שירים לחצאין. ועוד תני בר קפרא, אלו היה נותן בה קורטוב של דבש אין אדם יכול לעמד מפני ריחה.

ולמה אין מערבין בה דבש. מפני שהתורה אמרה כי כל שאר וכל דבש לא תקטירו ממנו, ע"כ,

וקשה, כיון שאמר שאין אדם יכול לעמוד מפני ריחה, זה עצמו טעם מספיק שלא ליתן בה דבש, אז למה באה השאלה, ולמה אין מערבין בה דבש.

אלא שמכאן למדנו, כי אעפ"י שיש טעם לדבר, אנו אין לנו לקיים הדבר, רק מפני, שהתורה אמרה, ולא בגלל סיבות אחרות.

כ, טעם להנחת מלח על השולחן

כתב הרב בשולחן ערוך (אורח חיים סימן קס"ז) נהגו להניח מלח על השולחן לפי שהשולחן דומה למזבח והאכילה כקרוב, ונאמר "על כל קרבנך תקריב מלח",

אפשר לומר, כי הנחת המלח על השולחן הוא כדי להזכיר ולומר לך שכאשר הנך יושב על השולחן עליך להכניס אורח עני, ושלא תחשוש כי העני יחסר ממונך, אדרבה העני יוסיף לך, כמו שאמרו "מלח ממון חסר", (כתב רש"י הרוצה למלוח ממונו, כלומר, לגרום לו שיתקיים, יחסרנו לצדקה תמיד, וחסרונו זהו קיומו),

כדאיתא במדרש (רבה במדבר פרשה י"ט פסקה ב', תנחומא חוקת פרק ד') **כתיב** (תהלים י"ב) **אמרות ה' אמרות טהורות**, תינוקות שהיו בימי דוד עד **שלא טעמו טעם חטא**, היו יודעין לדרוש את התורה מ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהור, **והיה דוד מתפלל עליהם** ואומר (תהלים י"ב), אתה ה' תשמרם, **נטר אורייתהון בלבהון**, **תנצרים מן הדור זה לעולם**,

מבואר, דלבוא לרצון וחשק ללימוד התורה, דבר זה בא ע"י הורשת האב לבנו וצריך **חינוך תמידי ושמירה מעולה**, כמו שביקש דוד, **תנצרים מן הדור זה לעולם**,

בכך מובן כמין חומר

למה יש גם קרי שהוא **מאורסה** וגם כתיב שהוא **מורשה**, משום שחלק הרצון והשמירה בא בירושה מאב לבנו,

וחלק ידיעת התורה, בא רק ע"י יגיעה ע"ז נאמר הקרי אל תקרי מורשה. עיין אמרי אמת שבועות תר"ע א'

יט, למה אמרו חז"ל הטעם מפני שהתורה אמרה, הרי אין אדם יכול לעמוד בה

כתיב (ויקרא פרק ב פסוק יא) כי כל שאר וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה",

תנו רבנן פטום הקטרת כיצד שלש מאות וששים ושמונה מנים היו בה. שלש מאות וששים וחמשה כמנן ימות החמה. מנה לכל יום. פרס בשחרית ופרס בין הערבים. ושלושה מנים יתרים שמהם מכניס כהן גדול מלא הפניו ביום הכפורים. ומחזירן למכתשת בערב יום הכפורים. ושוחקן יפה יפה כדי שתהא דקה מן הדקה:

ואחד עשר סמנים היו בה. ואלו הן. (א) הצרי (ב) והצפרן (ג) החלבנה (ד) והלבונה משקל שבעים שבעים מנה. (ה) מר (ו) וקציפה (ז) שבלת נרד (ח) וכרכם משקל ששה עשר ששה עשר מנה. (ט) הקשט שנים עשר. (י) וקלופה שלשה.

כב, יש לומר למה נקרא האות ו' אות האמת ע"ד ותשלך אמת ארצה

איתא במדרש (רבה בראשית פרשה ח' פסקה ה') א"ר סימון, בשעה שבא הקב"ה לבראות את אדם הראשון, נעשו מלאכי השרת כיתים כיתים וחבורות חבורות וכו',

מהם אומרים אל יברא, ומהם אומרים יברא, הה"ד (תהלים פ"ה) "חסד ואמת נפגשו, צדק ושלוש נשקו",

חסד אומר יברא, שהוא גומל חסדים,

ואמת אומר אל יברא, שכולו שקרים,

צדק אומר יברא, שהוא עושה צדקות,

שלוש אומר אל יברא, דכוליה קטטה,

מה עשה הקב"ה נטל אמת והשליכו לארץ, הה"ד (דניאל ח') "ותשלך אמת ארצה", אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבון העולמים, מה אתה מבזה תכסיס אלטיכסייה שלך, (זהו חותמו של הקב"ה, שהוא אמת) תעלה אמת מן הארץ, הדא הוא דכתיב (תהלים פ"ה) אמת מארץ תצמח, ע"כ,

איתא במשנה (אבות פרק א'), על שלשה דברים העולם עומד, על הדין ועל האמת ועל השלוש,

שנאמר (זכריה ח') "אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם",

מבואר, דשלושה דברים שעליהם עומד העולם הם דברים הצריכים אל האמת,

הדין, אמז"ל כל דיין הדין דין אמת וכו',

האמת, עצמה,

והשלוש, כי אם תשפטו צדק יהיה שלום בין בעלי הדינין (רד"ק זכריה ח' ט"ז), **וכתיב** (זכריה ח' י"ט) "והאמת השלוש אהבו",

מבואר, דשלושה דברים שעליהם עומד העולם, שהם, **אמת דין ושלוש,** והם צריכים אל האמת כמו שביארנו, א"כ הם צריכים חיבור אל הארץ ששם נמצאת האמת,

כא, ביאור מהו תורה הבא בירושה ותורה שאינה בירושה

כתב הבעל הטורים (דברים פרק לג פסוק ד), משום דכתיב ביעקב (בראשית כה כז) יעקב איש תם יושב אהלים. מה טובו אהליך יעקב (במדבר כד ה). אימתי התורה מתקיימת כשמתאספין קהלת יעקב (קה"ר יב יא):

מבואר הדבר, שאין התורה מתקיימת ע"י ירושה אלא ע"י העסק בתורה, א"כ איך אומרים לתינוק שהיא ירושה ואינו כך, ולמה צריך קרי מאורסה **וכתיב** מורשה,

ביאור הדבר דיש חלק בתורה שאינו בא בירושה

יש לבאר, דלימוד ועסק התורה וידיעת התורה אין הדבר בא בירושה, ומבלי לעמול ולהתייגע בתורה לא ניתן להגיע לתורה,

ויש חלק בתורה שבא רק בירושה

אך הרצון והחשק ללימוד התורה דבר זה צריך האב ללמד לבנו ולבקש עליו מהבורא ית' וזה החלק בתורה שבא רק בירושה,

כדאיתא במדרש (רבה במדבר פרשה י"ט פסקה ב'), תנחומא חוקת פרק ד' **כתיב** (תהלים י"ב) **אמרות ה' אמרות טהורות,** תינוקות שהיו בימי דוד עד **שלא טעמו טעם חטא,** היו יודעין לדרוש את התורה מ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהור, **והיה דוד מתפלל עליהם** ואומר (תהלים י"ב), אתה ה' תשמרם, **נטר אורייתהון בלבהון, תנצרים מן הדור זו לעולם,**

מבואר, דלבוא לרצון וחשק ללימוד התורה, דבר זה בא ע"י הורשת האב לבנו וצריך **חינוך תמידי ושמירה מעולה,** כמו שביקש דוד, **תנצרים מן הדור זו לעולם,**

בכך מובן כמין חומר

למה יש גם קרי שהוא **מאורסה** וגם כתיב שהוא **מורשה,** משום שחלק הרצון והשמירה בא בירושה מאב לבנו,

וחלק ידיעת התורה, בא רק ע"י יגיעה ע"י נאמר הקרי אל תקרי מורשה. עיין אמרי אמת שבועות תר"ע א'

פרפראות פאר

וכל יסוד צריך חיבור בעומק הארץ, ובודאי היסודות שעליהם העולם עומד, הם צריכים חיבור חזק ביותר אל הארץ, ושם נמצא האמת, והאות ו' הוא היתד, כיון שצורתו יתד, הוא המחברם לארץ,

מבואר א"כ שהאות ו' הוא אות האמת

משום שהוא זה שמחבר את יסודות העולם לאמת שבארץ.

* * * * *

כג, טעם למה וא"ו דשלום קטועה

כתיב (במדבר כ"ה י"ב) "לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום", כידוע הוא"ו של שלום הינה קטועה,

אפשר לומר הטעם, מכיוון ופינחס מסר נפשו על דין אמת, כאז"ל (סנהדרין פ"ב ע"א) הלכה היא אך אין מורין כן, עיי"ש,

ומכיון ואצל פנחס היתה מסירות נפש הגדולה ביותר לדון דין אמת, וכבר נאמר דהאות וא"ו היא אות האמת,

לכן רמזה תורה כאן דייקא, למען דעת כי וא"ו שהיא קטועה ואינה מושלמת כצורת יתד, הרי חסר באמת שבה.

* * * * *

יש לבאר לא תתני ענוה דאיכא אנא, הכונה לאנא מזרעא דיוסף אנא

לפי הנ"ל יש לבאר, שרב יוסף כששמע משמת רבי בטלה ענוה, בא לפרש, שמה שאדם מקבל ומחזיק בדבר שאינו שלו אין זה ענוה, וכך אמר לא תתני ענוה דאיכא אנא, הכוונה אנא מזרעא דיוסף, ותורה שלמדתי הו מכוחו ואין זה משלי,

ומשל לראובן שנכנס לבית הכספים וראה את חברו שמעון סופר מליון דולר, אמר לו ראובן לשמעון, הריני מתפעל מרוב ענותנותך, שאתה סופר מליון דולר, ולא נראה על פניך שמץ של גאווה, מנין לך ענוה שכזו, אמר לו שמעון אם זה היה שלי ואיני מתגאה היית אומר כי יש כאן ענוה, אבל הכסף הזה אינו שייך לי, אי"כ איזו ענוה יש כאן,

עוד יש לבאר ע"ד הזוהר

איתא בזוהר (פרשת שלח לך דף קסח עמוד א) זכאה איהו מאן דאזער גרמיה (מי שמקטין עצמו)

ויקרא תשפ"ג

בהאי עלמא, כמה איהו רב ועלאה בההוא עלמא, והכי פתח רב מתיבתא, מאן דאיהו זעיר איהו רב, ומאן דאיהו רב איהו זעיר, ע"כ,

עד"ז יש לבאר, שרב יוסף היה רב תבואות משום שהיה קטן בעיניו, ומאן דאיהו זעיר איהו רב,

עוד יש לבאר שלא התגאה גם כשנתנהע"י תורה כסיני

יש לבאר, שרב יוסף נקרא סיני, משום שכמו שהר סיני הגם שניתנה תורה עליו לא נתגאה, כך רב יוסף גם שהיה מרי חיטיא, בכל אופן לא נתגאה.

* * * * *

כד, ביאור באומנא לביתיה לא קראע"ד ביאור רב האי גאון

איתא בגמרא (ברכות ס"ד ע"א) רב יוסף סיני, ורבה עוקר הרים. אצטריכא להו שעתא, שלחו להתם, סיני ועוקר הרים איזה מהם קודם, שלחו להו, סיני קודם, שהכל צריכין למרי חטיא. אף על פי כן לא קבל עליו רב יוסף, דאמרי ליה כלדאי, מלכת תרתין שנין. מלך רבה עשרין ותרתין שנין, מלך רב יוסף תרתין שנין ופלגא. כל הנך שני דמלך רבה, רב יוסף אפילו אומנא לביתיה לא קרא.

פירש רב האי גאון, אעפ"י שסיני עדיף, השפיל רב יוסף עצמו ולא רצה לנהוג שררה בפני רבה, ורבה היה חולק לו כבוד, ואפילו מקיז דם לא קרא אותו לביתו לפי שהיו עושין כל צורכו בביתו של רבה, עכ"ל,

יש להבין, בכדי להדגיש את ענותנותו של רב יוסף צריך לומר זאת ע"י שלא קרא אומנא, יש לבאר, עפ"י מה דאיתא בגמרא (שבת דף קנו עמוד א) האי מאן דבמאדים יהי גבר אשיד דמא. אמר רב אשי, אי אומנא, אי גנבא, אי טבחא, אי מוהללא. אמר רבה, אנא במאדים הואי, לפי"ז יש לומר, שרבה היה כ"כ חולק כבוד לרב יוסף, שגם אם היה צריך להקיז דם, לא היה קורא לאומנא, אלא מכיון ורבה היה במאדים היה הוא אומנא, ומשום כבודו של רב יוסף היה מקיז לו דם, ולכן הדגישה הגמרא אפילו אומנא לביתיה לא קרא.

* * * * *

להערות הארות ולקבלת העלון ניתן לפנות אל "מכון פאר" רחוב חזון איש 2 בני ברק
פקס 03-6161555 נייד 0527-616166
מייל y0527616166@gmail.co